

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

3. Miejscowość

LUBRZA

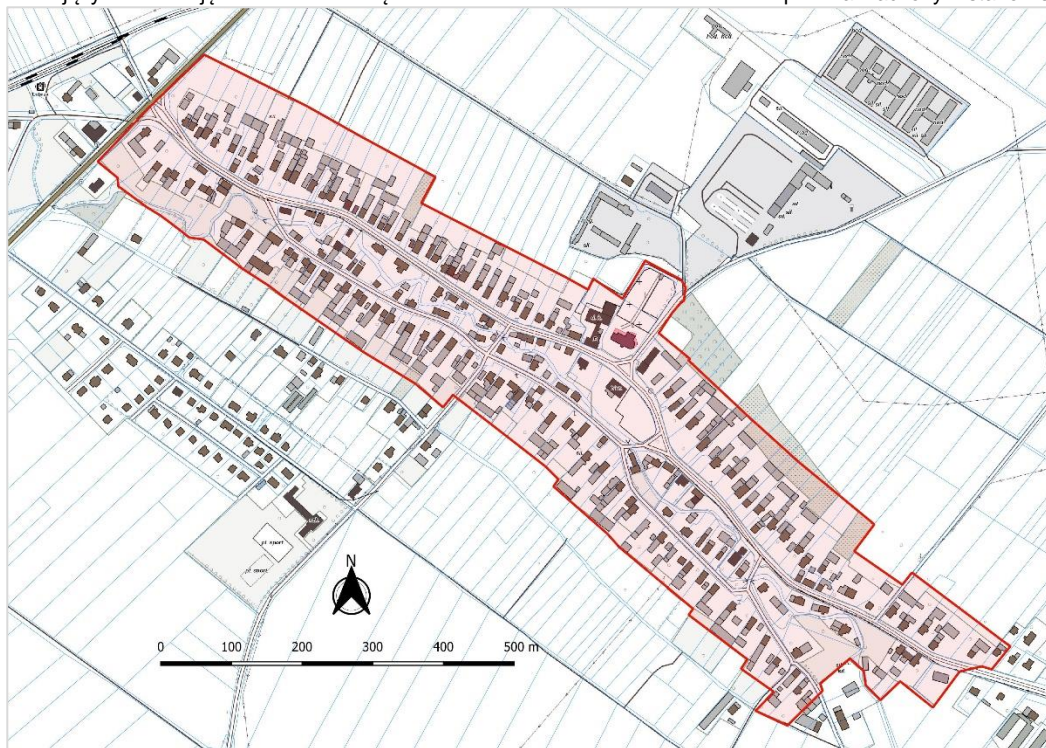
1. Nazwa

UKŁAD RURALISTYCZNY

2. Czas powstania

1 poł. XIII w.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

ul.

dz. nr

5. Przynależność administracyjna

Województwo OPOLSKIE

Powiat PRUDNICKI

Gmina LUBRZA

6. Formy ochrony

Nr rejestru zabytków:

MPZP: Uchwała Nr XXXIII/285/2014 Rady Gminy Lubrza z dnia 23 września 2014 r.

8. Historia, opis i wartości

Wzmiankowana po raz pierwszy w 1233r. jako LUBRA (później jako LUBRAC w 1321r., LUBRZI w 1489r., i LEUBER - 1587r.), o nazwie pochodzącej od słowa "luby". Wieś o pierwotnej funkcji rolniczej lokowana została jako regularna wieś kmieca o układzie niwowo-łanowym rozłogów. Była to wieś duża, licząca więcej niż 20 kmieci (bogatych chłopów). Zachował się tutaj czytelny układ wygiętych dróg, okalających wewnętrzny plac "nawsie" o kształcie wrzeciona. Pierwotnie był on niezabudowany, pełniąc funkcje społeczną. W okresie średniowiecza Lubrza wchodziła w skład dóbr zamku w Prudniku. W 1561 r. prudniccy rajcy po raz pierwszy wydzierżawili dobra zamkowe w tym wsie z terenu dzisiejszej gminy Lubrza (Lubrza, Dytmarów i Jasiona), a w 1597 r. miasto kupiło te miejscowości.

Wieś o układzie przestrzennym typu potrójnej owalnicy, parcele przylegają do dróg od strony zewnętrznej i mają kształt prostokątny. Zabudowa wsi jest zwarta, z typowo założonymi zagrodami, obejmującymi m.in. usytuowanie piętrowych budynków mieszkalnych oraz spichlerzy lub lamusów, z dachem dwuspadowym, w pierwszej linii zabudowy i szczytem do drogi.

Typowe oddzielenie zabudowy parceli zagrodowej od "nawsia" murem z bramą i furtą zamkniętą półkoliście, do dziś przetrwało w wielu posesjach. Podwórzec zagrody zamknięty jest od strony pół obszerną stodołą, ustawioną kalenicą do drogi. Za siedliskiem wiejskim przebiega tzw. droga zagumienna, oddzielając je od rozłogów (pól). Obszar nawsia wtórnie zabudowany domami chałupników i obiektami usługowymi.

Układ przestrzenny wsi LUBRZA, jako relikwiny osadnictwa wczesnośredniowiecznego jest jednym z najcenniejszych pod względem kulturowym na terenie gminy. Dużą wartość kulturową przedstawia zachowany, regularny układ przestrzenny potrójnej owalnicy z pochodzącą głównie z 2 połowy XIX i początku XX wieku z zabudową mieszkalną lub mieszkalno - inwentarską. Jego wartość potwierdza znaczna ilość obiektów zabytkowych, w tym szczególnie obiektów sakralnych (kościół i kapliczki) oraz historycznych zagród. Niektóre z zagród o bogatej dekoracji architektonicznej

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Bardzo dobrze zachowany układ przestrzenny: czytelny układ tradycyjnych zagród, budynki w niewielkim stopniu przekształcone. Stan techniczny zróżnicowany, w zależności od użytkowania obiektu (nieużytkowane popadają w ruinę), część budynków zmodernizowana. Najstarsze i najcenniejsze budynki zagrożone rozbiórkami ze względu na zły stan techniczny.

Zachowanie charakterystycznych elementów: utrzymania linii zabudowy, brył budynków: szczytowe usytuowanie, dwie kondygnacje, kąty nachylenia połaci dachowych, brak wysuniętych w szczytach okapów, tradycyjną kolorystykę dachów - dachówka w kolorze ceglonym lub szarym, w przypadku elewacji kolorystyka naturalnego tynku, ściany bielone, ewentualnie kolory pastelowe. W przypadku złego stanu zachowania poszczególnych obiektów dopuszczenie do wymiany substancji budowlanej z zachowaniem w/w wytycznych. Należy zachować brukowane drogi, podjazdy i podwórka.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Iwona Solisz

listopad 2020r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków